

ARC PESTE TIMPURI PROFESORUL OLEG BALAN LA CEA DE-A 50-A ANIVERSARE

OVER THE TIME PROFESSOR OLEG BALAN AT THE 50th ANNIVERSARY

CZU: 378.12:341(478)

Ion GUCEAC,
academician, profesor universitar

SUMMARY

In the following article is being analyzed the scientific career of scientist Oleg BALAN, habilitated doctor, university professor, in the results of the researches carried out in the field of international law, with reference to a series of books, monographs and scientific articles published in the country and abroad, scientific training at international level. Also, the author invokes the didactic activity, but also the managerial capacities of manager of the Mister Oleg BALAN, as rector of the Academy of Public Administration.

Keywords: international law, thesis, lecturer, research, deputy, minister, rector.

REZUMAT

În articolul ce urmează se analizează cariera științifică a savantului Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar, rezultatele cercetărilor efectuate în domeniul dreptului internațional, cu referire la un șir de cărți, monografii și lucrări științifice editate în țară și peste hotare, instruiri științifice la nivel internațional.

De asemenea, autorul invocă activitatea didactică, dar și capacitățile de manager ale omagiului în calitate de rector al Academiei de Administrare Publică.

Cuvinte-cheie: drept internațional, teză, lector, cercetare, deputat, ministru, rector.

În curgerea lor „timpurile se schimbă și noi ne schimbăm odată cu ele”. Acest citat celebru atribuit clasicului literaturii romane - Publius Ovidius Naso, cunoscut ca Ovidiu, care reflecta atitudinea noastră față de viață și a vieții față de noi cu mii de ani în urmă, continuă să fie valabil și astăzi.

Așa cum este prezentat și pe pânzele unor vechi maeștri, omul este o figură cu facultăți multilaterale: anumite trăsături ale personalității sale se manifestă în unele situații, altele sunt mai vizibile când aceștia

sunt puși în situații noi. Și, acesta, rămânând o personalitate integră, este perceput diferit de semenii săi, în funcție de circumstanțele vieții, depinzând, de fapt, de unghiul sub care „cade lumina”.

Născut pe meleagurile Cantemirului, în satul Cîrpești, Oleg Balan chiar la început de cale în viață a înțeles că fiecare, așa cum spunea Euripides, „strălucește acolo și năzuiește spre acel lucru, consacrându-i cea mai mare parte a timpului, unde este cel mai destoinic”.

L-am cunoscut în îndepărtatul an 1994, când, după absolvirea Academiei de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, București, România, este angajat la Catedra „Drept public”, Academia de Poliție „Ștefan cel Mare”, în funcția de lector. Chiar de la începutul anului de studii 1994-1995 i s-a încredințat predarea cursului universitar „Drept internațional public”, rămânând devotat acestui domeniu până astăzi. Venind ca un tânăr specialist, el nu s-a simțit ca o persoană nouă în colectivul catedrei cu obiceiuri și tradiții deja stabilite. Anume aici a apărut și s-a dezvoltat fructul pasiunii sale didactice și științifice.

Fiind foarte tânăr (nici 25 de ani împliniți), Oleg Balan a înțeles că, pentru a corespunde nivelului colectivului în care urma să activeze este necesar, în primul rând, să muncești, să muncești și să muncești, încadrându-se perfect în semnificația dictonului latin: „Homo orate locum, not hominem locum” (omul împodobește locul nu locul pe om). Astăzi, în cadrul unor discuții private, își mai amintește despre sarcina didactică anuală care depășea, deseori, o mie de ore. Sunt sigur că acest regim de activitate i-a servit doar beneficii și i-a fost de mare folos în activitatea profesională ulterioară.

În anul 1995 este admis la doctorat la Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, România și trei ani mai târziu susține cu succes teza de doctorat la specialitatea „Drept internațional public” cu titlul „Terrorismul - crimă internațională”. Am avut frumoasa ocazie să particip la ședința Consiliului științific din cadrul Facultății de Drept a Universității „Babeș-Bolyai”. Din luările de cuvânt ale membrilor Consiliului, dar și din discuția cu conducătorul științific, reputatul profesor universitar Marțian Niciu, am constatat că această lucrare de doctorat a confirmat o serie de eminente calități de cercetător de care dispunea proaspătul doctor Oleg Balan.

Ulterior, în cadrul Academiei „Ștefan cel Mare”, a avansat în funcția de lector superior, conferențiar universitar, șef-adjunct de catedră, șef catedră, decan al Facultății de drept, director al Liceului de cadeți al Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova. După eliberarea din funcția de director al Liceului de cadeți în 2003, pentru o perioadă scurtă a deținut funcția de șef al Catedrei drept public la Universitatea de Criminologie. În același an este angajat în cadrul Academiei de Administrare Publică, deținând funcțiile de director al Departamentului administrare publică (2003-2010), vice-rector (2010-2013, prim-prorector (2013-2014, iar din 2014 devine rector al acestei instituții.

Concomitent cu avansarea în carieră accede și în cercetarea științifică. În anul 2007 se înscrie la studii de postdoctorat la Institutul Istorie, Stat și Drept al Academiei de Științe. În anul 2009 susține teza de doctor habilitat - „Protecția internațională a drepturilor omului în conflictele armate”, în Consiliului științific specializat creat în cadrul Institutului de Istorie, Stat și Drept al Academiei de Științe a Moldovei. Așa s-a întâmplat, că am avut onoarea să fiu unul din cei trei referenți oficiali la susținerea tezei menționate în ședința Consiliului Științific Specializat. Din această ipostază, am citit teza de doctor habilitat semnată de dl Oleg Balan cu pasiune și detașare. În ansamblul său, teza mi s-a părut o lucrare clară, bine documentată și tranșantă în păreri. Pornind de la legătura organică dintre instituțiile și conceptele dreptului internațional umanitar și contenciosul internațional, cercetarea a urmărit scopul de a revizui esența dreptului internațional umanitar al conflictelor armate, în calitate de „mijloc de înfruntare a exceselor de cruzime și barbarie”, scoaterea în evidență a unor noi dimensiuni ale acestui domeniu, cum ar fi prevenirea, menținerea și restabilirea păcii, protecția unor anumite catego-

rii de persoane și bunuri în timp de conflict armat. În rezultatul acestei cercetări, dreptul internațional umanitar este prezentat ca o „instituție a dreptului internațional, ce are menirea de a diminua nenorocirile provocate de război prin determinarea metodelor și mijloacelor inadmisibile acțiunilor militare și prin protejarea victimelor diferendului armat”. În cuprinsul tezei pot fi întâlnite și alte observații pertinente, dintre care majoritatea sunt formulate pentru prima dată, autorul prezentându-se ca un teoretician și un critic pe deplin format.

Concomitent cu activitatea didactică și științifică, urmează importante stagii de instruire profesională la instituții internaționale: Institutul de Politici Constituționale și Legislative din Budapesta (Ungaria, 2009), Institutul Internațional de Drept Umanitar din San-Remo (Italia, 2004), Funcționarii publici în contextul integrării europene (Vilnius, 2004), Fundacja Solidarnośći Polsko-Czesko-Słowackiej, Varșovia (Polonia, 2004), Curs de drept internațional umanitar pentru funcționarii publici și cercurile academice (Moscova, CICR, 2002), Metodologia predării cursului Drept internațional umanitar și drepturile omului (Moscova, CICR, 2001), Propagarea cunoștințelor privitor la Curtea Penală Internațională în țările Europei de Est (Ch., Ambasada RFG, 2000), A new approach to poverty reduction in Moldova - combined efforts of NGOs and Local Authorities (Academia Europeană, Bonn, 2010).

Este invitat și participă la diverse conferințe și seminare de nivel național și internațional, cum ar fi: Managementul instituțiilor de învățământ superior, Ambasada SUA, USM, Chișinău, 2001; Organizarea poliției și etica polițienească, Consiliul Europei, Ch., 2001; Operațiunile de menținere a păcii și acordurile privind Statutul Forțelor, Ambasada SUA, Institutul American de Studii Juridice Internaționale, Ch., 2000; Conferința științifică internațională,

„Третье Мартенские Чтения”, Universitatea de Stat din Sankt-Petersburg, Federația Rusă, octombrie 2003; Conferința științifică internațională „Curtea penală internațională”, Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Chișinău, 1 martie 2004; Conferința Internațională Jean Monnet: „Valorile Naționale și Europene ale Administrației Publice în Balcani”, Școala Națională de Studii Politice și Administrative (SNSPA) din România, 15-16 iulie 2011; Conferința Regională Europeană a 43-a „Conectarea poliției pentru o lume mai sigură”, Interpol, București, România, 2015; Congresul Națiunilor Unite al 13-lea „Prevenirea criminalității și justiției penale”, Doha, Qatar, 19 aprilie 2015; Conferința Internațională „Securitate și stabilitate la Marea Neagră”, Universitatea „Andrei Șaguna”, Constanța, România, 20-23 octombrie 2016 etc.

S-ar părea că visul vieții este împlinit: timpul, în curgerea lui, i-a permis să obțină titluri didactice și științifice, să îndrăgească un important domeniu de activitate, să obțină o poziție vizibilă în ierarhia socială, să-și întemeieze o familie frumoasă.

Dar pe măsură ce trece timpul, viața, cel mai adesea, vine cu noi provocări. La sfârșitul anilor 2010, după așa-numita „revoluție Twitter”, în Republica Moldova au fost înregistrate serioase motive de reforme sociale. Profesorul Oleg Balan înțelege că este necesar să se caute noi forme și modalități de dezvoltare a societății, păstrând în mod necesar ceea ce a fost dezvoltat în istoria națională. Către acest timp el deținea funcția de rector al Academiei de Administrare Publică, fapt ce nu-l împiedică să se regăsească în lista candidaților la funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova pentru alegerile parlamentare din 30 noiembrie 2014 din partea Partidului Liberal Democrat din Moldova, sub numărul 10. În rezultatul alegerilor din decembrie 2014 până în februarie 2015 exercită man-

datul de deputat în Parlamentul Republicii Moldova. Intrând în exercițiul mandatului, deputatul Oleg Balan participă activ și responsabil la configurarea vieții parlamentare.

La 18 februarie 2015, după ce Parlamentul Republicii Moldova a acordat vot de încredere programului de activitate și listei întregi a Guvernului, domnul Oleg Balan a intrat în exercițiul funcției de ministru al Afacerilor Interne, funcție pe care a deținut-o până în luna ianuarie 2016. Deși către instalarea în funcție în acest sector fusese înregistrate mai multe rezultate pozitive (separarea MAI de Poliție, demilitarizarea ministerului, instituirea Inspectoratului General al Poliției), ministrul Oleg Balan constată că, „totuși mai este mult de lucru”, fiind dispus să continue reforma, iar scopul reformei constând în a aduce Poliția „mai aproape de cetățeni”. Ulterior, într-un interviu acordat postului de radio Europa Liberă, recunoștea că în calitate de ministru de interne, a „reușit să reîntoarcem încrederea populației în poliție și în Ministerul de Interne, prin responsabilitate, prin bun simț și prin ridicarea nivelului calității serviciilor acordate de către instituțiile Ministerului de Interne”.

După încetarea funcției de membru al Guvernului, profesorul Oleg Balan revine în funcția de rector al Academiei de Administrare Publică și se consacră plenar acestei instituții. Cei familiarizați cu viața universitară din prima sursă, cunosc cât de complicat este să îmbini munca organizatorică și administrativă cu procesul didactic și cercetarea. În aceste circumstanțe este necesar să ții cont de psihologia fiecărui angajat, să impui, uneori, depășirea inerției, pentru a-l convinge pe acesta să accepte ceea ce este nou, să cauți soluții, uneori în situații fără precedent. Și domnul rector Balan este omul care reușește întotdeauna. Mai mult decât atât, în opinia domniei sale, expusă în interviul „Academia de Administrare Publică la 25 de ani”, publicat în

revista „Administrarea Publică” actualmente Academia dispune de un potențial didactic foarte valoros. Cu asemenea cadre didactice, afirmă cu certitudine rectorul Balan „Academia are un viitor promițător”.

Curricula academică a unei entități educaționale este, prin ea însăși, o operă de creație. Fructificarea acestei idei a făcut ca sub conducerea rectorului Oleg Balan procesul de instruire în cadrul Academiei de Administrare Publică să devină și mai performant. Datorită implementării unui șir de proiecte, subdiviziunile instituției au fost dotate cu echipament tehnic performant. A crescut și fondul bibliotecii, care dispune la moment de peste 46 mii de volume. În general, rectorul Balan consideră că Academia de Administrare Publică este o „oază de lumină în această zonă a orașului și la propriu, și la figurat”. Este știut însă că nimic nu apare din nimic. În această ordine de idei, constatăm că una din pietrele de temelie ale succesului înregistrat de Academie este datorat și caracterului neliniștit, caracteristic domnului rector Oleg Balan, viziunii pragmatice a acestuia despre lume, capacității de a evidenția importantul și necesarul într-un anumit moment, curajul de a-și asuma responsabilitatea ș. a. Profesorul Oleg Balan înțelege ce înseamnă a fi lider, să fii în fruntea unui colectiv creativ, cum este cel din cadrul Academiei de Administrare Publică.

Domnul profesor Oleg Balan este autor și coautor a circa 90 de lucrări, studii și articole științifice, interes sporit prezentând: „Drept internațional public” (două volume), „Drept internațional umanitar”, „Drept comunitar”, „Drept internațional public” (ediția a doua), „Drept internațional public” (ediția a treia), monografiile: „Terorismul - crimă internațională”, „Terorism și antiterorism” și „Protecția drepturilor omului în conflictele armate”, Dicționarul de drept internațional umanitar.

A deținut sau/și deține calitatea de

membru al Colegiului de Calificare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii; membru al Seminarului de Profil pentru susținerea tezelor de doctor în drept internațional din cadrul Universității de Stat din Moldova; membru al colegiilor de redacție al revistelor - „Administrarea Publică”, „Revista Moldovenească de Drept Internațional și Relații Internaționale”, „Московский журнал международного права”.

Una din sarcinile de bază din agenda domnului profesor universitar, rector Oleg Balan ține de creșterea potențialului științific al cadrelor didactice de la Academie. Nu întâmplător se spune că adesea în calea celor care vor să învețe stă autoritatea celor care predau. Sub conducerea

profesorului Oleg Balan mai mulți discipoli au susținut tezele de doctorat.

50 de ani este o vârstă a maturității politice și științifice, vârsta realizării de noi succese remarcabile în beneficiul societății și al Academiei de Administrare Publică. Experiența mare de viață, talentul de lider, realizările profesorului Oleg Balan în serviciul comunității, contribuția la știință constituie un exemplu demn de urmat.

Cu prilejul aniversării Vă dorim, domnule profesor Oleg Balan, și în continuare la mulți și prolifici ani, natură combativă, încredere în propriile forțe, în triumful adevărului științific, al gândirii independente și creative, peste care nici timpul nu are putere.

Prezentat: 12 noiembrie 2019.

E-mail: guceac@mail.ru